

Recenzija par raidījumu ciklu *Tikko atgriezušies*

Recenzents: Egīls Zirnis
Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis: Radio SWH
Projekta nosaukums: Tikko atgriezušies

Recenzēto satura vienību skaits: 13 (1. – 13.epizode)

Recenzēto satura vienību pārraidīšanas datumi: 16.09.2021. – 13.12.2021

1. UNIVERSĀLIE KRITĒRIJI

1.1. Atbilstība projekta saturā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem.

Raidījumi atbilst projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem - turpinot jau trīs sezonas sekmīgi izskanējušo un auditorijā novērtēto raidījumu ciklu *Tikko atgriezušies* (jaunajā sezonā raidījumi skan ar nosaukumu *Tikko atgriezušies 2021.gada sezona*), veicina patriotisku attieksmi pret neatkarīgās Latvijas valstiskumu, tās demokrātisko valsts iekārtu un nodrošina objektīvu, neatkarīgu un tematiski līdzsvarotu ziņu, analīzes un komentāru veidošanu par notikumiem Latvijā, Eiropas Savienībā un pasaulē, jo īpaši ar diasporu saistītu norišu atspoguļošanu, un sekmē nacionālās identitātes apzināšanos Latvijas, Eiropas un globālajā telpā. Raidījumos atklātā atgriezušos cilvēku pieredze un ar diasporas ikdienu saistīto organizāciju pārstāvju informācija iedvesmo, motivē un iedrošina pieņemt lēmumu par atgriešanos Latvijā – arī tad, ja ārpus Latvijas nodzīvots pat vairāk nekā desmit gadus. Raidījumiem ir izglītojoša un audzinoša vērtība, to saturs bagātina Latvijas skatītājiem pieejamās informācijas daudzveidību.

1.2. Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajam mērķim un uzdevumiem.

Raidījumi atbilst projekta satura koncepcijā definētajiem mērķiem un uzdevumiem: intervijās ar raidījuma viesiem atklāt iedvesmojošus atgriešanās piemērus, nevaicoties aplūkot arī problēmas, ar kurām reemigrējošajiem latviešiem nākas saskārties gan privātajā, gan darba dzīvē un saskarē ar valsts iestādēm, bet analizējot šīs problēmas, lai rastu konstruktīvus padomus, kas palīdzētu citiem tautiešiem reemigrācijas procesu padarīt gludāku.

Raidījumu veidotājiem izdodas atrast pārlicinošus atgriešanās piekritējus, kuri dzīvojuši ļoti dažādās valstīs, un sarunas gaitā atklāt Latvijas kā dzīvošanai, bērnu izglītošanai un arī profesionāliem izaicinājumiem piemērotas valsts tēlu, kura attīstībā spērusi lielus soļus uz priekšu samērā ar tiem gadiem, kad intervētie no Latvijas aizbrauca. (Piemēram, 7.epizodē Viesturs Bambans, kurš 20 gadus nodzīvojis ASV, secina, ka ar katru gadu cilvēki Latvijā paliek daudz atvērtāki, nekā viņi ir bijuši gadu iepriekš; 4.epizodē Ilona Saverasa un viņas vīrs Oļegs, atgriezušies no Baškīrijas, atklāj, ka Latvijas ierēdņi, atšķirībā no Krievijas Federācijas ierēdņiem, ir ļoti laipni un pretimnākoši; 3.epizodē Ieva Birnbauma pēc 11 Čīlē nodzīvotiem gadiem zina teikt, ka čīļietim Latvijas klimats patīk labāk; 1.epizodē no dzīves Londonā atgriezies fotogrāfs Reinis Fjodorovs atzīst: “Latvijā es sev patīku ievērojami vairāk!”). Raidījumos pietiekami skaidri atklājas aizbraucēju vēlme atgriezties dzimtenē (vai dažos gadījumos – vecāku dzimtenē), ilgas pēc Latvijas dabas un latviskas vides, bet sarunās ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem (8.epizodē Indulis Bērziņš, portāla *latvieši.com* vadītājs) netiek notušēta arī informācija, ka Latvijā, atšķirībā no Igaunijas un Lietuvas, migrācijas līkne joprojām ir negatīva. Iezīmējas arī tas, ka interneta laikmetā lēmums padzīvot ārpus Latvijas ne tuvu nenozīmē tik neizbēgamu atsvešināšanos no dzimtenes, kā tas bija senāk. Tagad, kā saka raidījuma viesi, “Latvija ir visur, kur ir latvieši!” Lielākā daļa intervēto no Latvijas devušies prom jaunībā, kad arī pasaule ir jāiepazīst.

1.3. Projektam ir ilgspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju kvalitātes uzlabošanā.

Projekta ilgspēju nodrošina gan Latvijai arvien aktuālās reemigrācijas tēmas atspoguļojums, gan intervijās ar atbraucējiem vairāku gadu laikā gūtā pieredze, kas ļauj izvērst tēmu un īstenot diferencētu pieeju sarunās ar dažādiem atbraucējiem. Informācija par reemigrācijas dažādiem aktuāliem aspektiem (piemēram, ceļošanas noteikumiem Covid-19 pandēmijas

ierobežojumu sakarā) un citu atbraucēju pieredze ir ļoti noderīga un palīdz pieņemt lēmumu atgriezties.

1.4. Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija.

Projekta periodā no 2021.gada 15.septembra līdz 2021.gada 31.decembrim raidījumi *Tikko atgriezušies* izskan trešdienās plkst. 15:30 *Radio SWH* ēterā. Tie ir pieejami arī *Radio SWH* mājaslapā, vietnē *youtube.com*, portālā *latvieši.com*.

1.5. Saturs atbilst žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, politiskā neitralitāte tēmu un viesu izvēlē tiek ievērota, viedokļu daudzveidība samērā laba.

Raidījumu veidotājiem izdodas atrast dažādu iemeslu dēļ aizbraukušos – gan dēkaiņus, gan ekonomisku iemeslu vadītus, gan ārzemēs ieprecējušos. Recenzējamā perioda raidījumu viesu skaitā sieviešu ir vairāk nekā vīriešu. Varētu vēlēt mazliet plašāku sociālā spektra pārstāvniecību intervējamo starpā.

2. SPECIĀLIE KRITĒRIJI SATURA AUDIO UN AUDIOVIZUĀLĀ FORMĀTA NOVĒRTĒŠANAI

2.1. Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte).

Raidījumi atbilst audio formātam. Sarunu dinamika laba, vizuāli raidījumi lielākoties ir statiski, videoiestarpinājumu maz vai dažos raidījumos nemaz. Mūzika izmantota maz, lielākoties raidījuma ievaddaļā, ja, piesakot viesi, tiek rādīti arī videokadri no viņa mītnes zemes. Subtitri lielākoties kvalitatīvi, vietām arī precizēta raidījuma viesu valoda; atsevišķos raidījumos, piemēram, 13.epizodē subtitros padaudz kļūdu.

2.2. Satura kritēriji (redaktora un producēšanas darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, valodas lietojums, grafika un vizuālie risinājumi).

Uzteicama ir raidījuma producentu spēja vairāku gadu garumā un pandēmijas ierobežojumu apstākļos atrast interesantus un dažādus raidījumu viesus, kuri izlēmuši atgriezties vai jau atgriezušies un kuru skats uz atgriešanos ir pozitīvs (turklāt viņu latviešu valoda lielākoties ir labāka nekā dažam labam Latvijas sporta komentētājam). Intervijās tiek noskaidroti svarīgākie ar aizbraukšanu un atgriešanos saistītie jautājumi: aizbraukšanas iemesli, dzīve ārpus Latvijas, atgriešanās iemesli, plusi un mīnusi, ar ko saskaras atbraucēji. Sarunās ar atbraucējiem un sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem klausītāji gūst praktiskus padomus, kas atvieglo atgriešanās un iedzīvošanās procesu, ieskaitot aktualitātes, piemēram, ar pandēmijas ierobežojumu regulējumu saistītas lietas dažādās valstīs.

2.3. Vadītāji: profesionālās īpašības un iemaņas (personas profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, ķermeņa valodas prasme, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt stabilu profesionālo kvalitāti, līdzdalība satura komunikācijā, prasme vadīt intervijas, sarunas, diskusijas, improvizācijas prasme, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis).

Raidījumu pastāvīgā vadītāja, Radio SWH ziņu dienesta vadītāja Inese Vaikule katrai intervijai ir profesionāli sagatavojusies, ieguvusi iepriekšēju informāciju par raidījuma viesi, tāpēc sarunā izdodas detalizēti atklāt būtiskākos pieturas punktus katra intervētā aizbraukšanas un atgriešanās stāstā. Intervētājas attieksme pret raidījuma viesiem ir ieinteresēta un sirsnīga, kas palīdz atraisīt sarunas biedrus, latviešu valoda ļoti laba, arī krievu valodas prasme laba. Mazliet jāuzmanās, lai pozitīvais tonis raidījumos nekļūtu aizbildniecisks. Atsevišķās reizēs, ja raidījuma viesi stāstītais kļūst pārāk garš, vispārīgs vai nebūtisks, būtu vēlams ātrāk uzdot konkretizējošus starpjautājumus.

2.4. Iesaistītais personāls (žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura radītāji): profesionālās īpašības un iemaņas (profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt profesionālo kvalitāti, prasme strādāt tiešraidē (ja attiecināms), sagatavotības līmenis)

Operatoru darba kvalitāti ietekmē ar pandēmiju saistītie ierobežojumi, kas samazina iespējas gūt dzīvākus rakursus. Ir iespējas uzlabot raidījumu videomontāžas daudzveidību.

3. REKOMENDĀCIJAS

3.1. Vai projekta realizēšana nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros?

Projekta realizēšana sabiedriskā pasūtījuma ietvaros noteikti būtu jāturpina, jo reemigrācija ir Latvijai būtiska un aktuāla tēma, un šāds raidījums dod pozitīvu artavu aizbraukušo motivēšanā un iedrošināšanā atgriezties Latvijā.

3.2. Vai projektā nepieciešami būtiski uzlabojumi? Ja jā, kādi?

Projektā kopumā būtiski uzlabojumi nav nepieciešami.

3.3. Projektā iesaistītā radošā personāla kompetence un profesionalitātes vērtējums, realizējot līdzvērtīgus projektus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Projektā *Tikko atgriezušies* iesaistītā personāla profesionalitāte un kompetence ir pietiekama, lai viņu pieredze būtu izmantojama, realizējot līdzvērtīgus projektus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

3.4. Papildus secinājumi/piebildes.

Jāuzmanās, lai laika gaitā raidījumu intonācija nekļūtu vienveidīga un pārlietu bieži netiktu izvērstas jau pirmajos raidījumos noskaidrotas atklāsmes. Jāmēģina vēl dziļāk atklāt raidījuma viesu aizbraukšanas un atgriešanās psiholoģiskos iemeslus. Videomateriāli raidījumos jāizmanto tik pamatoti, lai attiecībā uz tiem nerastos neobligātuma sajūta.

Izpildītājs

Egīls Zirnis
12.12.2021.

Pasūtītājs

